Ελευθερία 08-05-2010

Η ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΙΩΑΝΝΑ ΚΑΡΥΣΤΙΑΝΗ ΜΙΛΑΕΙ ΣΤΗΝ "Ε"

"Εκχωρήσαμε ελευθερίες και έδαφος συνείδησης"

Η συγγραφέας Ιωάννα Καρυστιάνη είναι προσκεκλημένη σήμερα στις 7.30 το απόγευμα στην κεντρική σκηνή του ΔΗΠΕΘΕΚ, στα "Λογοτεχνικά απογεύματα" που διοργανώνει ο Σύνδεσμος Φιλολόγων Μεσσηνίας και τα οποία ολοκληρώνονται σήμερα.

Συνέντευξη στη

Μαρία Τομαρά

Μιλήσαμε μαζί της την επομένη των τραγικών γεγονότων που συνέβησαν στην Αθήνα, με τους 3 νεκρούς της Marfin, και η ίδια θέλησε να εστιάσουμε τη συζήτηση στα όσα συμβαίνουν στις μέρες μας... και στο ρόλο που μπορεί να παίξει ο καθένας μας - και κυρίως οι πνευματικοί άνθρωποι.

«Απαραίτητη είναι η άμεση πράξη, αλλά λέω για το στοχασμό γιατί εκχωρήσαμε ελευθερίες κι έδαφος συνείδησης και αξιοπρέπειας σε όλους αυτούς που μετέτρεψαν τα πάντα σε οικονομική συναλλαγή και επέλαση των αγορών» σημειώνει η κ. Καρυστιάνη.

▲ ***Ποιες είναι οι σκέψεις που κάνετε με τα όσα γίνονται τελευταία στη χώρα μας;***

«Με όλα αυτά που έχουν συμβεί, είναι τέτοιο το σοκ, που δεν μπορώ να σκέφτομαι λογοτεχνικά και μυθιστορηματικά. Ημουν στη διαδήλωση, που ήταν πάρα πολύ μαζική και μαχητική μέχρι που έγιναν αυτά που όλοι ξέρουμε... και έχουμε μπροστά μας μια σκληρή πραγματικότητα με τρεις νεκρούς.

Κι από την άλλη οι χιλιάδες συνταξιούχοι και οι χιλιάδες χαμηλόμισθοι, που καλούνται να "βάλουν πλάτη" όχι για τη διάσωση της χώρας, της πατρίδας, αλλά για τη διάσωση του σάπιου πολιτικού συστήματος και των οικονομικών πυλώνων του.

Νομίζω πως είναι κυρίαρχο το συναίσθημα και η ανάγκη στοχασμού και αναστοχασμού, πάνω σε προτεραιότητες αναδιάταξης και μέσα μας, συνυπολογίζοντας όλο αυτό που συμβαίνει - να μην το αφήσουμε να πάει χαμένο».

▲ ***Ο στοχασμός φτάνει ή πρέπει να περάσουμε σε πράξεις;***

«Απαραίτητη είναι η άμεση πράξη, αλλά λέω για το στοχασμό γιατί εκχωρήσαμε ελευθερίες κι έδαφος συνείδησης και αξιοπρέπειας σε όλους αυτούς που μετέτρεψαν τα πάντα σε οικονομική συναλλαγή και επέλαση των αγορών.

Και το λέω ως λογοτέχνης γιατί είναι η γλώσσα αδιάψευστος μάρτυρας. Δηλαδή, λέμε τα τελευταία χρόνια ότι ο τάδε υπουργός ανέβασε τη μετοχή του, η μετοχή του δείνα έκανε λίμιτ-ντάουν, ο πρωθυπουργός εξάντλησε το πολιτικό του κεφάλαιο, ο άλφα εισέπραξε αποδοκιμασία, ο βήτα κεφαλαιοποίησε τις δημόσιες σχέσεις του...

Και μέσα σε όλο αυτό, οι ψυχίατροι μιλούν για έλλειμμα αγάπης και διαχείριση πένθους. Η γλώσσα λοιπόν δεν παίζει, προειδοποιεί... Αργήσαμε ν' ακούσουμε».

▲ ***Οι πνευματικοί άνθρωποι δε φέρουν ευθύνη που δεν παρεμβαίνουν τα τελευταία χρόνια;***

«Είναι τεράστιος μύθος το ότι αποτραβήχτηκαν. Εγώ μπορώ να σας πω ότι πάρα πολύ συχνά διαβάζω στις εφημερίδες κείμενα συναδέλφων μου από τη λογοτεχνία -κι εγώ δίνω καμιά φορά- κι άλλων ανθρώπων από το χώρο της τέχνης, οι οποίοι χρόνια τώρα μιλούσαν γι' αυτά. Υπάρχει βέβαια πρόβλημα με το χώρο της τηλεόρασης. Μου έχει συμβεί δύο φορές να με καλέσουν και αρνήθηκα, γιατί δεν είναι δυνατόν να πάω σε ένα πάνελ όπου αισθάνομαι ότι είμαι εντελώς ανίσχυρη να εξημερώσω τον Αδωνι Γεωργιάδη, να πείσω το Γεράσιμο Γιακουμάτο ή να καθίσω δίπλα και να ακούσω τον Κώστα Γείτονα. Εάν ήθελαν όμως να ακούσουν μια άλλη φωνή, να δουν από μια άλλη ματιά -γιατί εμείς δεν είμαστε οικονομολόγοι και πολιτικοί- θα μπορούσαν να μας καλέσουν σε μια εκπομπή, αντί να κάνουν χιλιάδες εκπομπές με τους ίδιους και τους ίδιους που μας έφτασαν ως εδώ.

Θα μπορούσαν να έχουν καλέσει ν' ακούσουν πως σκέφτεται η Μάρω Δούκα, η Ζυράννα Ζατέλη, ο Δημήτρης Νόλας, ο Σωτήρης Δημητρίου... Αλλά επειδή δεν θα σφαχτούμε, δεν θα έχει τηλεθέαση.

Για να τελειώνει όμως αυτή η ιστορία, πιστεύω ότι τα κατά καιρούς κείμενα που έχουμε γράψει για διάφορα θέματα, οι δηλώσεις οι μεμονωμένες, ποτέ δεν θα έχουν τη δύναμη που έχουν τα ποιήματα, οι παραστάσεις, οι ταινίες, τα βιβλία μας. Εκεί υπάρχει η λαλιά μας και οι θέσεις μας για όλα αυτά που συμβαίνουν. Οι εν λόγω κατήγοροι όμως δεν εκτιμούν αληθινά την τέχνη και δε χάνουν ώρες και τον ύπνο τους για να διαβάζουν βιβλία».

▲ ***Είστε αισιόδοξη ότι από την κρίση θα προκύψουν και θετικές αλλαγές;***

«Η κάθε κρίση δημιουργεί κατά κάποιον τρόπο τις προϋποθέσεις για κάποιες αλλαγές. Και σίγουρα δεν μπορεί να περάσει απαρατήρητη ή να κλείσει ομαλά αυτό το μεγάλο πρόβλημα που συμβαίνει αυτή τη στιγμή στη χώρα μας και όχι μόνο».

▲ ***Τα όσα συμβαίνουν θα μπορούσαν να σας δώσουν λογοτεχνικό ερέθισμα;***

«Το θεωρώ λίγο δύσκολο να γράψω ένα άμεσο πολιτικό μυθιστόρημα, ούτε το έκανα ποτέ ούτε θα το κάνω τώρα. Μπορώ να περιγράψω κι εγώ πολύ καλά, αλλά το κάνει αυτό και ο πολιτικός κόσμος, ιδίως η Αριστερά είναι άφταστη στην περιγραφή της κοινωνικής αδικίας. Εγώ λοιπόν γιατί να τσαλαβουτώ σαν ερασιτέχνης στην πολιτική επιστήμη, ως ημιμαθής σε ένα σωρό γνωστικά αντικείμενα, από την κοινωνιολογία ως τη φιλοσοφία; Στέκομαι λοιπόν μόνο στη λογοτεχνία, στην επεξεργασία ζωών που συνθέτουν την ανθρώπινη περιπέτεια. Αυτό μπορώ να το κάνω πιο έντιμα, με περισσότερη ειλικρίνεια και με περισσότερο μόχθο - και που τελικά είναι κάτι που δεν μπορούν να το κάνουν οι πολιτικοί. Υπάρχουν άλλωστε συνάδελφοι που κάνουν πολιτικά μυθιστορήματα και δεν μπορώ να το επιχειρήσω εγώ αυτό».

▲ ***Από το τελευταίο σας βιβλίο, το "Σουέλ" έχουν περάσει 4 χρόνια. Ετοιμάζετε κάτι καινούργιο;***

«Παρέδωσα το καινούργιο στον Καστανιώτη μόλις την Τρίτη. Θα λέγεται "Σακιά" και θα κυκλοφορήσει εκτός απροόπτου το φθινόπωρο. Ο τίτλος υποδηλώνει αυτά που κουβαλάει -σαν σακιά- ο καθένας μας, τα προβλήματά του, τα κρίματά του, τις εμμονές του, τις δυστυχίες του, τα λάθη του. Θα είναι μια ιστορία λίγο δύσκολη και βαριά, όμως νομίζω πως η ανάγνωση είναι μια απόλαυση αλλά με... επιπλοκές.

Πιστεύω ότι ο κάθε αναγνώστης όταν αγοράζει ένα βιβλίο -τουλάχιστον εμένα μου συμβαίνει αυτό- το πληρώνει με τη νοερή θερμή παράκληση να τον κρατήσει άυπνο. Σας το λέω εγώ που χρόνια έχω υποφέρει από επίμονες αϋπνίες και τις φοβάμαι... αλλά τις προσδοκώ από ένα βιβλίο απ' το οποίο θέλω να μη με αφήσει να κοιμηθώ πλήττοντας. Υπάρχουν και τα καταπραϋντικά βιβλία, τα λιγότερο απαιτητικά - και μπορεί κατά καιρούς να τα αναζητούν οι αναγνώστες, μπαϊλντισμένοι από μια εξουθενωτική καθημερινότητα. Αλλά δεν είναι αυτά που εμβαθύνουν στις ανθρώπινες σχέσεις».

Ελευθερία 10-05-2010

ΙΩΑΝΝΑ ΚΑΡΥΣΤΙΑΝΗ

Η λογοτεχνία ποτέ δεν κατέρρευσε

Ρεπορτάζ Μαρία Ίωμαρά

Με τη συγγραφέα Ιωάννα Καρυστιάνη, ολοκληρώθηκε προχθές ο κύκλος εκδηλώσεων "Λογοτεχνικά απογεύματα", που διοργάνωσαν ο Σύνδεσμος Φιλολόγων Μεσσηνίας και το ΔΗΠΕΘΕΚ.

Η πανεπιστημιακός Χριστίνα Βέικου που μίλησε για το έργο της Καρυστιάνη, σημείωσε μεταξύ άλλων ότι η συγγραφέας είναι πολυτάλαντη σε πολλά πεδία.

"Ο βουβός κυματισμός της συνείδησης και της μνήμης", φράση της ίδιας της συγγραφέως, όπως είπε η κ. Βέικου, είναι και το μύχιο χαρακτηριστικο του έργου της.

Ανέφερε επίσης ότι η θάλασσα στα έργα της Καρυστιάνη είναι το ιδανικό χαρακτηριστικό μέσω του οποίου περιγράφει τη μοναξιά, ενώ το καράβι, το ταξίδι που μπορεί να είναι το ταξίδι της ψυχής κάθε φορά.

Δεν εκθέτει τους ήρωές της, δεν τους αφήνει απροστάτευτους στα μάτια των αναγνωστών της, ενώ οι ήρωές της είναι τραγικοί με την αρχαιοελληνική του όρου έννοια. Θέλουν να αποφύγουν τη μοίρα χωρίς να το μπορούν. Ομως, ωστόσο στο τέλος έρχεται η λύτρωση.

Η Καρυστιάνη, όπως είπε η κ. Βέικου, εστιάζει στην πιο αδύναμη πλευρά των ανθρώπων πιστεύοντας ότι η ανθρώπινη ευγένεια δεν είναι πάντα δεδομένη και εξαρτάται κάθε φορά από τις συνθήκες και τις περιστάσεις που συμβαίνουν.

Προσπαθεί να αναλύσει τους ανθρώπους που δεν είναι μονοδιάστατοι και το σμίξιμό τους, το αντάμωμά τους, οι σχέσεις τους έχουν σημασία. Η Ιωάννα Καρυστιάνη με τη σειρά της, αναφέρθηκε στους δύσκολους καιρούς που ζούμε, λέγοντας ότι η λογοτεχνία έχει επιζήσει από τους μεγάλους συγγραφείς ανά τους αιώνες, περνώντας από δύσκολες κάθε φορά περιόδους και ποτέ δεν κατέρρευσε όπως καταρρέουν τραπεζικά συστήματα και χώρες.

Οι σημερινοί συγγραφείς, ίσως να μην πρωτοπορούν σημείωσε, αλλά επισημαίνουν διεργασίες που έχουν ξεκινήσει εδώ και καιρό.

Χρησιμοποίησε μάλιστα τη φράση του Πεσόα, ότι "ο λόγος και η τέχνη είναι η απόδειξη ότι η ζωή μόνο δεν αρκεί". Η συγγραφέας αναφέρθηκε στην έναρξη της ενασχόλησής της με τη γραφή, λέγοντας ότι ποτέ δεν σκεφτόταν να γίνει συγγραφέας καθώς το πρώτο της βιβλίο το εξέδωσε όταν ήταν 42 ετών, ωστόσο από μικρή ήθελε να γράφει. Η επαγγελματική της ενασχόληση με το σκίτσο, όπως είπε η ίδια, την καθιστούσε κάπως σαν "παράνομη" πεζογράφο.

Αναφερόμενη στους ήρωες των βιβλίων της είπε ότι την ενδιαφέρουν οι άνθρωποι της διπλανής πόρτας και αγαπά τους ανθρώπους της γης, της θάλασσας και λιγότερο της πόλης. Την ερεθίζει, όπως είπε, να παίρνει ένα θέμα καθώς και το ρίσκο κάθε φορά της ενδεχόμενης αποτυχίας, γιατί η πραγματική δουλειά του λογοτέχνη δεν είναι να κάνει κάθε φορά τον ειδικό στα πάντα.